

Cu prilejul Sărbătorii Învierii Domnului 2018, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a transmis un mesaj pastoral clerului și credincioșilor din Patriarhia Română:

† DANIEL

PRIN HARUL LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOPUL BUCUREȘTILOR, MITROPOLITUL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOCȚIITORUL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI

ȘI

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

PREACUVIOSULUI CIN MONAHAL, PREACUCERNICULUI CLER

ȘI DREPTMĂRITORILOR CREDINCIOȘI DIN ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

HAR, BUCURIE ȘI PACE DE LA DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS,

IAR DE LA NOI PĂRINTEȘTI BINECUVÂNTĂRI

„Slavă Sfintei și Celei de o ființă

și de viață făcătoarei și nedespărțitei Treimi,

totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin”.

(binecuvântarea Preasfintei Treimi la începutul *Utreniei Învierii*)

Hristos a înviat!

Preacuvioși și Preacucernici Părinți,

lubiți credincioși și credincioase,

Taina morții și Învierii Domnului nostru Iisus Hristos ne descoperă iubirea nesfârșită a Preasfintei Treimi pentru oameni. Din ascultare smerită față de Dumnezeu-Tatăl și din iubire milostivă față de oameni, Hristos-Domnul a răbdat răstignirea și moartea, dar a biruit moartea prin Învierea Sa, după cum le-a spus ucenicilor Săi mai înainte (cf. *Matei 20, 19; Marcu 10, 34; Luca 9, 22*).

Domnul Iisus Hristos a biruit moartea ca despărțire a sufletului de trup, deoarece atât trupul Său din mormânt, cât și sufletul Său din iad erau unite cu dumnezeirea Sa cea dătătoare de viață.

Însă, când Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Își înviază din morți propria Sa umanitate, la această lucrare dătătoare de viață a Fiului participă, prin cooperare, și Dumnezeu Tatăl și Dumnezeu Duhul Sfânt (cf. *Romani 1, 4 și 8, 11*).

În acest sens, deși numai Fiul lui Dumnezeu Se întrupează, Se botează și înviază din morți cu trupul, totuși, toate Persoanele Preasfintei Treimi participă, *prin împreună-lucrare*, la taina mântuirii omului împlinită în și prin Iisus Hristos, adică: la *Întruparea lui Hristos* din Fecioara Maria (cf. *Luca 1, 35*), la *Botezul lui Hristos* în Iordan (cf. *Matei 3, 16-17*) și la *Învierea lui Hristos* din morți (cf. *Matei 20, 19; Ioan 2, 19-22; 10, 18; Romani 1, 4 și 8, 11; 1 Petru 3, 18-19*).

Sfinții Părinți ai Bisericii Ortodoxe ne învață că numai Fiul veșnic al lui Dumnezeu, Cel ce „S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria”, cu bunăvoința lui Dumnezeu Tatăl (cf. Luca 1, 35), poate dăruia oamenilor viața veșnică trăită în comuniune de iubire eternă cu Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

În acest sens, Sfântul Atanasie cel Mare explică: „Nu era cu puțință altuia să rezidească în om existența după chipul lui Dumnezeu, decât Chipului Tatălui. Și nu era cu puțință altuia să facă, prin înviere, pe cel muritor nemuritor, decât Celui ce era Viața, adică Domnul nostru Iisus Hristos”^[1].

Dezvoltând această învățătură despre Iisus Hristos, Unul din Treime Care a pățimit în trupul Său răstignirea și moartea pentru mântuirea oamenilor, rămânând totuși în unitate și comuniune desăvârșită cu Preasfânta Treime, Părintele Dumitru Stăniloae, spune: „nimeni n-a pățimit mai mult pentru noi oamenii în trupul Său, ca Fiul lui Dumnezeu făcut om pentru noi. Acesta e sensul expresiei «Unul din Treime a pățimit cu trupul», pentru care au luptat cu mare însuflețire călugării daco-romani din Dobrogea, la începutul sec. VI, și care, până la urmă, s-a impus ca hristologie a Bisericii”^[2].

Însă, „nu cu dumnezeirea pătimea Cuvântul întrupat, ceea ce ar fi transformat creștinismul în panteism, ci cu trupul omenească, cu firea umană asumată de bunăvoie, ca o altă fire pe lângă cea dumnezeiască, fiind așadar o unică Persoană, dar în două firi”^[3].

Fiul lui Dumnezeu, Cuvântul Vieții veșnice, ne unește cu Preasfânta Treime, deoarece „Hristos este puntea care unește pe Dumnezeu cu oamenii, cu creația.(...) El îndumnezeiește umanitatea și își umanizează dumnezeirea, fără să le schimbe după ființă, fiind atât Dumnezeu adevărat, cât și om adevărat”^[4].

Întrucât nici în timpul morții Sale ca om, Fiul lui Dumnezeu nu Se desparte de Tatăl și de Duhul Sfânt, cu atât mai mult în timpul Învierii trupului Său din morți, realizată prin puterea dumnezeirii Sale, Fiul rămâne unit cu Tatăl și cu Duhul. Astfel, Învierea lui Hristos descoperă în mod deplin iubirea, slava și puterea de viață făcătoare ale Preasfintei Treimi.

În acest sens, slujba Învierii Domnului (*Utrenia Învierii*) din noaptea Sfintelor Paști, care se săvârșește în afara lăcașului de cult, este precedată de citirea Evangheliei Învierii (cf. Matei 28, 1-16), de invocarea Preasfintei Treimi: „Slavă Sfintei și Celei de o ființă și de viață făcătoare și nedespărțitei Treimi” și apoi de intonarea troparului Sfintelor Paști: „Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le”.

Toate acestea ne arată că prin Învierea din morți a Fiului lui Dumnezeu, Care S-a făcut om din iubire pentru oameni și pentru mântuirea lor, noi pregustăm, în Biserica lui Hristos, arvuna slavei și bucuriei veșnice din Împărăția cerească a Preasfintei Treimi. În acest sens, încă din primele veacuri, creștinii trăiau și mărturiseau adevărul că Biserica lui Hristos este plină de iubirea Preasfintei Treimi (cf. 2 Corinteni 13, 13; Efeseni 2, 18).

De aceea, viața liturgică ne învață că Biserica Ortodoxă este, în același timp, Biserica Preasfintei Treimi și Biserica legăturii dintre Cruce și Înviere, dintre nevoie și biruință, dintre pocăință și bucurie.

Acest adevăr al prezenței în cultul ortodox a iubirii smerite și milostive a lui Hristos, care este mai tare decât păcatul și moartea, este evidențiat printr-un tropar din rânduiala *Cesurilor Sfintelor Paști* (devenit rugăciune de tămâiere a Sfintei Mese).

În respectivul tropar se arată că unirea firii dumnezeiești cu firea omenească în Persoana lui Hristos, precum și comuniunea de iubire a Persoanelor Preasfintei Treimi sunt mai tari decât moartea omului ca despărțire a sufletului său de trup. Conținutul troparului este acesta: „În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul ca un

Dumnezeu, în Rai cu tâlharul, și **pe tron ai fost, Hristoase, cu Tatăl și cu Duhul**, toate umplându-le, Cel ce ești necuprins”^[5].

Astfel, prin Răstignirea, Moartea și Învierea Domnului Iisus Hristos, se descoperă în același timp *taina iubirii smerite și preaslăvite a Preasfintei Treimi față de om, dar și chemarea sau vocația omului de a participa la viața, bucuria și slava veșnică a Preasfintei Treimi.*

În această privință, Sfântul Apostol Pavel spune că, prin Învierea lui Hristos, Dumnezeu „ne-a sculat (înviat) și împreună ne-a așezat întru ceruri, în Hristos Iisus” (Efeseni 2, 6), și „prin El (**Hristos**) avem și unii și alții apropierea **către Tatăl, într-un Duh**” (Efeseni 2, 18).

Prin urmare, Domnul Iisus Hristos dăruiește Bisericii Sale iubirea, sfințenia și slava Preasfintei Treimi care strălucesc în El prin jertfa Cucii, prin Învierea și Înălțarea Sa la cer. De aceea, Sfântul Apostol Pavel numește Evanghelia mântuirii care luminează pe oameni „*Evanghelia slavei lui Hristos, Care este chipul lui Dumnezeu*” (2 Corinteni 4, 4; cf. 1 Timotei 1, 11).

Iar în altă parte, Apostolul spune că Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, „după ce a săvârșit prin El însuși curățirea păcatelor noastre, a șezut de-a dreapta slavei, întru cele prea înalte” (Evrei 1, 3) și prin harul Său dăruiește slava Sa celor ce cred în El (cf. 1 Petru 5, 10; 2 Corinteni 3, 18; Filipeni 1, 26; 1 Tesaloniceni 2, 12; 2 Tesaloniceni 2, 14).

Iubiți fii și fiice duhovnicești,

Duhul lui Hristos Cel răstignit și înviat ne îndreaptă și ne deschide spre Dumnezeu Tatăl prin rugăciune (cf. Romani 8, 15-16; Galateni 4, 6) și spre aproapele nostru prin fapte bune (cf. Matei 25, 31-46). Duhul lui Hristos Cel răstignit și înviat ne învață că **adevărata libertate** este libertatea de a căuta și de a afla iubirea, pacea și slava lui Dumnezeu, după cum ne învață Sfântul Apostol Pavel, zicând: „**Domnul este Duh, și unde este Duhul Domnului, acolo este libertate. Iar noi toți, privind ca în oglindă, cu fața descoperită, slava Domnului, ne prefacem în același chip din slavă în slavă, ca de la Duhul Domnului**” (2 Corinteni 3, 17-18).

De aceea, Apostolul invocă binecuvântarea Preasfintei Treimi asupra credincioșilor prin cuvintele: „**Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Duhului Sfânt să fie cu voi cu toți!**” (2 Corinteni 13, 13).

Harul lui Hristos Cel răstignit și înviat ne ajută să vedem duhovnicește că slava neapusă a Împărăției lui Dumnezeu este destinația finală a vieții noastre pământești și ne ajută să ne rugăm și să lucrăm în lumina iubirii Preasfintei Treimi, prezentă în viața Bisericii lui Hristos.

În acest sens, Sfântul Apostol Pavel îndeamnă pe toți creștinii la viețuire sfântă, zicând: „**cu toată smerenia și blândețea, cu îndelungă-răbdare, îngăduindu-vă unii pe alții în iubire, silindu-vă să păziți unitatea Duhului, întru legătura păcii. Este un Trup și un Duh, precum și chemați ați fost la o singură nădejde a chemării voastre; este un Domn, o credință, un botez, un Dumnezeu și Tatăl tuturor, Care este peste toate și prin toate și întru toți**” (Efeseni 4, 2-6).

Iubirea milostivă și jertfelnică a lui Hristos Cel răstignit și înviat ne ajută să vedem lumea sau creația materială nu ca pe o pradă însușită cu lăcomie pătimasă, ci ca pe un dar al iubirii milostive a lui Dumnezeu-Creatorul pentru toți oamenii, ca pe o *Euharistie a comuniunii fraterne pe care trebuie să o cultivăm și să o folosim împreună cu generațiile prezente și viitoare.*

Lumina lui Iisus Hristos Cel răstignit și înviat – icoană a Dumnezeului Celui nevăzut (cf. Coloseni 1, 15) – **ne ajută să vedem pe chipul fiecărei ființe umane, în fiecare familie binecuvântată și în fiecare lucrare de**

ajutorare frățească, o icoană a comuniunii de iubire a Preasfintei Treimi și o lumină a Învierii lui Hristos, Cel ce a biruit păcatul, iadul și moartea, dăruind lumii viață sfântă și bucurie veșnică.

Iubiți frați și surori,

Umanitatea lui Hristos Cel răstignit, înviat și înălțat întru slavă cerească se află permanent în iubirea eternă a Preasfintei Treimi, ea fiind receptaculul tuturor suferințelor oamenilor și, în același timp, izvor de bucurie, de putere spirituală și de speranță pentru toți cei care, în lume, îl iubesc pe Hristos.

Astfel, umanitatea răstignită, înviată și preaslăvită a lui Hristos dă sens și forță luptei spirituale împotriva păcatului, efortului constant pentru viață sfântă și pentru toată lucrarea iubirii milostive dezinteresate.Învierea lui Hristos Cel răstignit dăruiește putere și lumină rugăciunilor noastre pentru cei vii și pentru cei morți, ca semn al iubirii smerite mai puternice decât timpul și spațiul care separă, decât uitarea și moartea.

Faptul că Iisus Cel răstignit și înviat a fost rânduit de Dumnezeu să fie Judecător al lumii, al tuturor popoarelor și al tuturor generațiilor de oameni (cf. *Fapte* 10, 42) ne arată că *numai iubirea milostivă poate fi mântuitoare și dătătoare de viață veșnică* (cf. *Matei* 25, 31-46).

În lumina Sfințelor Paști în care se arată slava iubirii Preasfintei Treimi pentru umanitate, Biserica este chemată să-L mărturisească totdeauna pe Hristos Cel răstignit, înviat și preaslăvit, adică să binevestească biruința sfințeniei asupra păcatului, biruința iubirii asupra urii, biruința păcii asupra violenței, biruința dreptății asupra nedreptății, biruința luminii asupra întunericului, pentru ca lumea să caute și să primească „dreptatea, pacea și bucuria Duhului Sfânt” din Împărăția Preasfintei Treimi (cf. *Romani* 14, 17).

Dreptmăritori creștini,

Anul 2018 este, în mod deosebit, *un an al recunoștinței și al comuniunii românești*, deoarece serbăm 100 de ani de la *Marea Unire* (1918) a poporului român într-un stat unitar, după Primul Război Mondial. Din acest motiv, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât ca anul 2018 să fie *Anul omagial al unității de credință și de neam*, precum și *Anul comemorativ al făuritorilor Marii Uniri*, în Patriarhia Română.

Anul acesta este, așadar, *un prilej binecuvântat de a lucra mai intens pentru cultivarea unității de credință apostolică, primită de la Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, Ocrotitorul României, care este și ocrotitorul Catedralei Mântuirii Neamului.*

Pentru a marca într-un mod deosebit și solemn acest moment de referință în istoria poporului român, **Patriarhia Română va organiza în perioada 25 – 30 noiembrie 2018 mai multe manifestări duhovnicești, liturgice și culturale. În acest context, Înaltpreasfințitul Părinte Hrisostom, Mitropolit de Patra, va aduce din Grecia la București cinstita mână a Sfântului Apostol Andrei, cel întâi chemat, Ocrotitorul României, care va fi expusă spre închinare în Catedrala Mântuirii Neamului sau Catedrala Națională.**

În semn de prețuire față de *credința puternică și statornică a poporului român*, în data de 25 noiembrie 2018, Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, va fi prezent la București, pentru a sfinți împreună cu ierarhii români *Catedrala Națională*, dedicată Eroilor români din toate timpurile.

Apoi, în data de 30 noiembrie 2018, Preafericitul Părinte Teofil al III-lea, Patriarhul Ierusalimului, va fi prezent la hramul *Catedralei Naționale*, de sărbătoarea *Sfântului Apostol Andrei, Ocrotitorul României.*

Cu prilejul sărbătorii *Învierii Domnului*, vă îndemnăm să aduceți, *prin cuvânt și faptă bună, bucurie și lumină în sufletele celor orfani, bolnavi, bătrâni, săraci, îndoliați și singuri, ca să simtă că iubirea jertfelnică a lui Hristos*

Cel răstignit și înviat pentru mântuirea lumii este izvor de lumină, de pace și de bucurie. Să nu uităm nici pe românii care se află printre străini, ci să ne rugăm pentru sănătatea și mântuirea lor, în comuniune frățască.

Dorim ca Sfintele Sărbători de Paști să vă aducă tuturor pace și bucurie, sănătate și mântuire, adresându-vă totodată salutul pascal: *Hristos a înviat!*

Al vostru către Hristos Domnul rugător și de tot binele doritor,

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

[1] Sf. Atanasie cel Mare, *Cuvânt împotriva elinilor, Tratat despre întruparea Cuvântului, Trei cuvinte împotriva arienilor*, traducere, studiu introductiv și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010, pp. 169-170.

[2] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Opere complete*, vol. 5, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Editura BASILICA a Patriarhiei Române, București, 2013, pp. 370; 687-688.

[3] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu ...*, pp. 690-691.

[4] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu ...*, p. 696.

[5] *Rânduiala Ceasurilor Sfintelor Paști*, în *Slujba Învierii*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010, p. 62. Vezi și *Liturghier*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2012, *Rânduiala Proskomidiei* (căderea Sfintei Mese), p. 130, precum și la *Intrarea cu Cinstitele Daruri*, pp.165 și 239.